

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี

The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Social Skills of Children with Mental Retardation at Special Education Center of Kanchanaburi Province

เกษร ใหม่ดี (kesorn Maidee)¹ สุขอรุณ วงษ์ทิม (Sukaroon Wongtim)²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อน หลังและติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4-10 ปี ที่มีระดับเชาวน์ปัญญา 50 - 70 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมความพร้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 10 คน ที่ได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสังเกตทักษะทางสังคมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .98 และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า หลังการ ทดลองและติดตามผลการทดลองเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว ทักษะทางสังคม เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การศึกษาพิเศษ

Abstract

The purpose of this study was to compare social skills of children with mental retardation before, after, and follow up for using guidance activities package. The samples in this study were children with mental retardation, aging four and ten years old, with intelligence quotient of 50 - 70. They were studying at special education center of Kanchanaburi Province in year 2019 academic year. Ten students were selected by purposive sampling. The research instruments were 1) observation questionnaire for social skills of children with mental retardation with a reliability coefficient of .98, and 2) the guidance activities package to develop social skills. Data were analyzed by mean, standard deviation and one - Way Repeated Measures ANOVA. The result of study revealed that after the experiment and follow up, the children with mental retardation had social skills higher than before with statistical significance at .05 levels.

Keywords: Guidance Activities Social Skills Children with Mental Retardation Special Education

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช kasarong29@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sukaroon.won@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

บทนำ

ในยุคที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อร่วมกลุ่มเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน ทักษะทางภาษา วัฒนธรรม ทักษะทางสังคม ทักษะการเรียนรู้เพื่อการมีชีวิตรอด เมื่ออยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างและความหลากหลายของอารยธรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่การศึกษาในประเทศไทยควรตระหนักและให้ความสำคัญ ประกอบกับอยู่ในช่วงเวลาของศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่ยุคโลกมีการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาแบบก้าวกระโดด มีเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงโลกทั้งใบ ให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในระยะเวลานับวินาที แต่ในทางกลับกันเมื่อมีการวิเคราะห์สภาพการศึกษาพบว่าหลายๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทย หลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถทำให้เด็กในศตวรรษที่ 21 สามารถอยู่รอดในสังคม และมีชีวิตที่มีคุณภาพได้เมื่อโตขึ้น เด็กขาด M.Q. (Moral Quotient) หรือความมีคุณธรรม จริยธรรมในจิตสำนึก และยังขาด A.Q. (Adversity Quotient) หรือความสามารถในการอดทนฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก (มนทกานต์ รอดคล้าย, 2545)

ทักษะทางสังคมจึงเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย เพื่อใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์ติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม (จริลักษ์ณ์ รัตนพันธ์, 2557) นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ได้กล่าวว่า “ทักษะทางสังคมเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ เพื่อเป็นรากฐานสำคัญอันนำมาซึ่งความสุข ความสำเร็จในชีวิต เมื่อเติบโตขึ้นต่อไปในอนาคต” เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะเรียนรู้ได้ช้ากว่าเด็กปกติทั่วไป เด็กอาจใช้เวลาในการเรียนรู้ทักษะทางด้านภาษา การพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการดูแลตนเอง ต้องมีการทำซ้ำหลายๆ ครั้ง และการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องมีการปรับให้เข้ากับศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานี้ ต้องได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะทางสังคม ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม การจะให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนรู้เรื่องราวเหล่านี้ได้ จำเป็นต้องมีการจัดสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน และซึมซับพฤติกรรมอันดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีหน้าที่การงาน มีเงินเดือน มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อยู่ได้ด้วยตนเองไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาแบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามาใช้บริการ จึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้เขาได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไม่เป็นภาระให้ครอบครัวและผู้อื่น วนาลี ทองชาติ (2556) กล่าวว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Children Mental Retardation) จะเรียนรู้เกี่ยวกับกฎของสังคมได้ยาก มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหา มีพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมล่าช้า เช่น ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการดูแลตนเอง และสุดท้ายการขาดทักษะทางสังคม วัฒนา กอบพิงตน (2536, น.26) กล่าวว่า เป็นเรื่องยากสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน รู้จักการให้ การรับ รู้จักความรับผิดชอบ รู้จักการผลัดเปลี่ยนเวร รู้จักการเคารพสิทธิของผู้อื่น และมีความสำนึกต่อสังคม ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคมที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับนามธรรม และตรงกับความเห็นของวาริ ธีระจิตร (2545, น.120) ที่เสนอว่า เด็กในวัยประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านต่างๆ ล่าช้าปรากฏให้เห็นได้เด่นชัดในทุกพัฒนาการ ซึ่งรวมถึงทักษะทางสังคมด้วย เช่น เข้ากับเพื่อนวัยเดียวกันไม่ได้ เข้ากับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

คนแปลกหน้าไม่ได้ นอกจากนี้ พิชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์ (2537) ได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีความสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากที่เคยชิน มีปฏิกริยาตอบสนองในลักษณะกลัว วิทกกังวล เกิดพฤติกรรมก่อกวน ดังนั้น การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กกลุ่มนี้จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2541) ได้เสนอแนะวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ 6 ด้าน คือ ด้านพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว การรับรู้ด้านภาษา ด้านความคิด ความจำ ด้านอารมณ์ ด้านทักษะทางสังคม และความคิดสร้างสรรค์สำหรับการพัฒนา ทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นจะสามารถพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ การรู้จักเข้าใจและป้องกันตนเองตามสิทธิที่พึงมี การเข้าใจกฎระเบียบของสังคม และเคารพกฎหมายของบ้านเมือง การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ครูและเพื่อนนักเรียนร่วมชั้น ให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ตามควรแก่เหตุผล การรู้จักกาลเทศะ รู้จักปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้อื่นความล่าช้าในด้านพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นมีมาตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการตั้งแต่แรกเกิดเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจากที่ได้ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการทางการแพทย์แล้วส่งต่อเข้าเรียนโรงเรียนเฉพาะทางหรือศูนย์การศึกษาพิเศษ เด็กยังต้องได้รับการกระตุ้นพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในทุกๆด้านจนเกิดพัฒนาการที่ใกล้เคียงกับพัฒนาการตามวัยเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยออกแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย กระตุ้นให้เด็กฝึกการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ดาวประกาย แก้วนพรัตน์ (2549, น.74) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยรวมร้อยละ 92.29 ระดับดีมาก และ ภาณุวัฒน์ ศรีแสง (2558) ได้เปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านกับโปรแกรมการสอนปกติที่มีต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับที่เรียนได้ที่ได้รับการใช้โปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านมีทักษะทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ได้ใช้โปรแกรมการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิจัยครั้งนี้จึงเน้นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน โดยใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับวัย รู้จักช่วยเหลือแบ่งปัน รู้จักมารยาททางสังคม เช่น การชมเชย การกล่าวทักทาย การกล่าวขอบคุณ การแสดงความคิดเห็น ด้วยท่าทางที่เป็นมิตรในระหว่างการทำงานร่วมกัน รู้จักการรอคอย ความมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน รักษากฎกติกาการอยู่ร่วมกัน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจ รวมทั้งซึมซับพฤติกรรมอันดีที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางให้ครูที่สอนเด็กพิการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับเด็กพิการที่ตนดูแล พัฒนาเด็กนักเรียนพิการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อนการทดลอง หลังการทดลองและติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

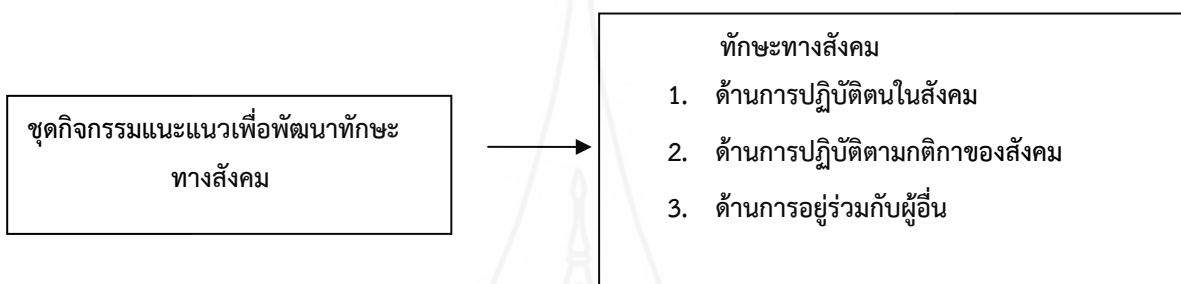
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล การทดลองแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง โดยใช้แผนแบบการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อน – หลังการทดลอง และติดตามผล เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. **ประชากร** ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ มีระดับเชาวน์ปัญญา 50 - 70 ได้จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ปี จำนวน 30 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4 – 10 ปี จำนวน 10 คน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับที่เรียนได้ มีระดับเชาวน์ปัญญา 50 - 70 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมความพร้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 2.1 ประเมินจากแบบสังเกตทักษะด้านสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้ง 30 คน
- 2.2 เรียงลำดับคะแนนผลการประเมินแบบสังเกตทักษะทางสังคมเรียงจากมากไปหาน้อย
- 2.3 คัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนประเมินทักษะทางด้านสังคมจากน้อยที่สุดขึ้นไป 10 อันดับ มีการ

สื่อสารปกติเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางสังคม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิด ดังนี้

- 4.1 แบบสังเกตทักษะทางสังคม สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

4.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขั้นตอนการทดลอง

1) เตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการทดลอง โดยทำหนังสือขออนุญาตทำการวิจัยจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการปฏิบัติงานการเตรียมความพร้อม รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ แก่ครูประจำชั้นห้องเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 4 ห้องเรียน และผู้ช่วยวิจัยอีกจำนวน 2 คน

5.2 ขั้นตอนการทดลอง

1) คัดเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้จากการคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทักษะทางสังคมเรียงจากน้อยไปหามาก จำนวน 10 คนที่มาจาก 4 ห้องเรียน ได้แก่ ห้องเรียนพัฒนาศักยภาพบกพร่องทางสติปัญญา 3 และห้องเตรียมความพร้อมส่งต่อโรงเรียนเรียนร่วมโดยครูประจำชั้นเป็นผู้สังเกตและประเมินโดยใช้แบบสังเกตทักษะทางสังคม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนในสังคม ด้านการปฏิบัติตามกติกาของสังคม และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมตามชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน รวมเป็น 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

3) เก็บข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการทดลองทันทีจากการสังเกตพฤติกรรม โดยผู้วิจัยสร้างความเข้าใจอธิบายวิธีการสังเกตแก่ผู้ช่วยผู้วิจัย คือ นางสาวนัชชา ทีฆายุวัฒนา และนางสาวผดุงขวัญ อภัยรัตน์ ครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งมีความคุ้นเคยและมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไม่น้อยกว่า 5 ปี

5.3 ขั้นตอนหลังการทดลอง

หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามผลการทดลอง ผู้วิจัยให้ครูประจำชั้นจำนวน 4 คนที่ประจำชั้นเรียนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 1- 3 และห้องเตรียมความพร้อมส่งต่อโรงเรียนเรียนร่วม จำนวน 4 ห้องเป็นผู้สังเกตทักษะทางสังคมอีกครั้งหนึ่งโดยใช้แบบสังเกตทักษะทางสังคม เพื่อนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาวิธีการทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้

1) ค่าเฉลี่ย

2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2 สถิติในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติอ้างอิง ได้แก่ เป็นสถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว (One-Way Repeated Measures ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้การเปรียบเทียบด้วยวิธีการของบอนโฟโรนี (Bonforoni Method)

6.3 การทดสอบสมมติฐาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9
The 9th STOU National Research Conference

ทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนการทดลอง ภายหลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง แตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบ (One-Way Repeated Measures ANOVA)

ผลการวิจัย

เด็กพิการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีทักษะทางสังคม เพิ่มขึ้นในระยะหลังการทดลองและการติดตามผล ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน หลังและติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (n=10)

ทักษะทางสังคม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			ติดตามผลการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการปฏิบัติตนในสังคม	1.40	0.18	ปรับปรุง	2.95	0.14	ดี	2.96	0.11	ดี
ด้านการปฏิบัติตามกติกาของสังคม	1.31	0.17	ปรับปรุง	2.98	0.04	ดี	2.96	0.05	ดี
ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	1.37	0.25	ปรับปรุง	2.96	0.07	ดี	3.00	0.00	ดี
ทักษะทางสังคมโดยรวม	1.36	0.16	ปรับปรุง	2.96	0.06	ดี	2.97	0.04	ดี

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน หลังและติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า ก่อนการทดลอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมเท่ากับ 1.36 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 อยู่ในระดับปรับปรุง ส่วนหลังการทดลอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมเท่ากับ 2.96 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 อยู่ในระดับดี และติดตามผลการทดลอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมเท่ากับ 2.97 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.04 อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาในการทดลองของทักษะสังคมโดยรวม (n=10)

ระยะเวลา	ก่อนการทดลอง ($\bar{X}=1.36$)	หลังการทดลอง ($\bar{X}=2.96$)	ติดตามผลการทดลอง ($\bar{X}=2.97$)
ก่อนการทดลอง ($\bar{X}=1.36$)	-	-	-
หลังการทดลอง ($\bar{X}=2.96$)	1.60*	-	-
ติดตามผลการทดลอง ($\bar{X}=2.97$)	1.61*	0.01	-

*p<.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาในการทดลองของทักษะสังคมโดยรวม พบว่า หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง และติดตามผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนติดตามผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าหลังการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง และติดตามผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนติดตามผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าหลังการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนการทดลอง ภายหลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง แตกต่างกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของภานุวัฒน์ ศรีแสง (2558) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมการเล่นพื้นบ้านกับโปรแกรมการสอนปกติที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้มีทักษะทางสังคมหลังการใช้โปรแกรมการเล่นพื้นบ้านสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมการเล่นพื้นบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุป ครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน สำหรับพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับดาวประกาย แก้วนพรัตน์ (2549, น.74) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยรวมร้อยละ 92.29 ระดับดีมาก งานวิจัยเล่มนี้จึงได้ออกแบบชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยพิจารณาได้จากด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติตนในสังคม มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 2.95 อยู่ในระดับ ดี ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 อยู่ในระดับ ปรับปรุง อันเนื่องมาจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม สร้างความรู้สึกคุ้นเคยระหว่างกัน กล่าวแสดงความคิดเห็น กล่าวที่จะทำความรู้จักกับครูและเพื่อนต่างห้องเรียน

กิจกรรมที่ 2 ยินดีที่ได้รู้จัก เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญารู้จักการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักการทักทายโดยการยกมือไหว้ กล่าวสวัสดี การสบตาผู้อื่นขณะพูด รู้จักการไหว้และขอบคุณเมื่อมีผู้ใหญ่ให้สิ่งของ และการรู้จักชมเชย ชื่นชมยินดีกับผู้อื่น โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้เพลงและดนตรีประกอบในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศธร บำรุง (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวก่อนการปรับตัวทางสังคมของเด็กบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนกาญจนาภิเษกสมโภชฯ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวก่อนการปรับตัวทางสังคมมากกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวก่อนการปรับตัวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นอกจากนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาพร ตรีสุน (2550) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก เรื่อง การขอบคุณ การขอโทษของนักเรียนออทิสติก พบว่าทักษะทางสังคม เรื่อง การขอบคุณ การขอโทษของนักเรียนออทิสติกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

กิจกรรมที่ 3 หายความรู้สึก เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญารู้จักการขออนุญาต การขอโทษผู้อื่นทันทีที่กระทำความผิด และเข้าใจ รับรู้ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ผ่านการเล่นเกมกระจกเงา การแสดงบทบาทสมมติ การจำลองสถานการณ์ และการได้อ่านภาพเคลื่อนไหวเรื่องการขอโทษ การขอบคุณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yookung (2003) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่คงอยู่ โดยใช้กิจกรรมการเล่น การแสดงบทบาทสมมติ มาจัดกิจกรรมให้กับเด็ก พบว่ามีพฤติกรรมห่วงใยผู้อื่น เห็นอกเห็นใจกัน และเกิดพฤติกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้งานวิจัยของจิราภรณ์ แจ่มใสและสิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2559) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า ส่งผลต่อการพัฒนาการทักษะทางสังคมร้อยละ 98 และผลการศึกษาเปลี่ยนแปลง พบว่ามีคะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน

2. ด้านการปฏิบัติตามกติกาของสังคม เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 2.98 อยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเท่ากับ 1.31 อยู่ในระดับปรับปรุง อันเนื่องมาจากเด็กได้เรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพ ดังนี้

กิจกรรมที่ 4 หนูมีวินัย เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้มีพฤติกรรมเข้าแถว ไม่แฉงคิวผู้อื่น ปฏิบัติตามกติกาของสังคม ผ่านการดูนิทานภาพเคลื่อนไหว กิจกรรมการละเล่น พื้นบ้านของไทย คือ ภูกินหาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิเชียร เกษประทุม. 2547, น.11) คือ เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ได้แก่ การละเล่นช้างขึ้นช้างแรม ผีตอกตะปู และทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การละเล่นขี่ม้าส่งเมือง ภูกินหาง นอกจากนี้ บุญเรือน ศรีดวงแก้ว และบุญยติ ชำนาญกิจ (2558) ได้ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการละเล่นของเด็กไทยที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการละเล่นของเด็กไทยมีพฤติกรรมทางสังคมในระดับ ดี พฤติกรรมทางสังคมหลังได้รับการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งนอกจากนี้เด็กที่กล่าวข้างต้นแล้วเด็กก็การยังได้เรียนรู้การต่อแถว การไม่แฉงคิวผู้อื่น ปฏิบัติตามกติกาของการเล่น และยอมรับผลของการตัดสินใจได้อีกด้วย

กิจกรรมที่ 5 เมล็ดพันธุ์แห่งความดี เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีความอดทนในการรอคอย รู้จักการเก็บของและทำความสะอาดหลังทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว โดยใช้กิจกรรมเพาะถั่วงอก ซึ่งเด็กจะได้ฝึกความอดทนในการรอคอยเฝ้าดูการเจริญเติบโตของต้นถั่วงอกที่เติบโตขึ้นมาในแต่ละวัน และฝึกสุขลักษณะนิสัยในการรักษาความสะอาดของห้องเรียนหลังการทำกิจกรรม โดยการให้เด็กดูนิทานภาพเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมโดยรวมและฝึกความกล้าแสดงออก

3. ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.37 อยู่ในระดับปรับปรุง อันเนื่องมาจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพ ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

กิจกรรมที่ 6 แชนด์วิชอิมเมจ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้รู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ร่วมกันใช้อุปกรณ์และผลัดเปลี่ยนกันโดยไม่แย่งของกัน รู้จักการช่วยเหลือและเก็บอุปกรณ์เข้าที่หลังทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้เด็กได้ทดลองทำขนมแซนด์วิชด้วยตนเอง ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน และนำขนมแซนด์วิชที่ได้ไปแจกให้กับเพื่อนต่างชั้น เรียนได้รับประทานเป็นอาหารว่าง และรับประทานขนมแซนด์วิชร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ทิพย์ นิลพันธุ์ และ อังคณา ชันตรีวิจิตรานนท์ (2558) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมการพัฒนานักเรียนออทิสติกด้วยกิจกรรมประกอบอาหาร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมประกอบอาหาร สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกได้ ผลการสังเกตพบว่า นักเรียนชอบการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ชอบทำกิจกรรมประกอบอาหาร นอกจากนี้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองด้านการช่วยเหลือตนเอง การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงานเป็นกลุ่ม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ และในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กนั้น ครูควรมีการใช้คำถามและพูดคุยกับเด็กโดยใช้โทนเสียงที่น่าฟัง กระตุ้นให้เด็กสนใจและพูดคุยกันมากขึ้น เช่น ในขณะที่เด็กได้ทานขนมแซนด์วิชร่วมกันหลังจากที่นำไปให้เพื่อนต่างห้องได้ทานแล้ว ครูก็จะให้เด็กบอกรสชาติของขนม สีสนของขนม ส่วนประกอบของขนม เมื่อเด็กตอบได้ ครูจะกล่าวคำชมเชย หรือมีรางวัลให้ตอบแทนสำหรับเด็กที่ตั้งใจทำกิจกรรม ซึ่งตรงกับทฤษฎีการให้แรงเสริมของสกินเนอร์ (อรรณู ลิมตศิริ, 2551, น.49 - 51) ซึ่งสกินเนอร์ ได้แบ่งแรงเสริมออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงเสริมทางบวก ซึ่งหมายถึงสิ่งของหรือคำพูด หรือสภาพการณ์ที่จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมอีก และแรงเสริมทางลบ ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนสภาพการณ์หรือเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมบางอย่างก็อาจจะทำให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ซึ่งในการเสริมแรงควรให้อย่างสม่ำเสมอในตอนแรก แต่เมื่อพฤติกรรมเริ่มคงที่แล้ว ควรลดแรงเสริมลงและให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวเท่านั้น ซึ่งเป็นวิธีการใช้ได้ผล

กิจกรรมที่ 7 หนูมีน้ำใจ เพื่อให้เด็กมีความรู้จักรัก เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น รู้จักแบ่งปันสิ่งของหรือของเล่นให้เพื่อน และสนุกสนานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยผ่านการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ การจำลองสถานการณ์ การดูนิทาน ภาพเคลื่อนไหว การร้องเพลงประกอบดนตรีเรื่องการมีน้ำใจ การทำกิจกรรมกลุ่มระบายสีและนำเสนอหน้าชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยงานวิจัยของรุจิพัชญ์ อภิพัฒน์กิตติกุล (2556) ผลของกิจกรรมดนตรีที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับ ปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมสูงขึ้นทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ กัลยาณี อินตะสิน (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม ซึ่งการวิจัยดังกล่าวได้ผลตรงกัน คือ เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยมีทักษะทางด้านสังคมที่ดีขึ้นภายหลังได้รับการจัดกิจกรรม เพราะกิจกรรมต่างๆ เป็นสื่อกลางที่ดีในการสร้างให้เด็กรู้จักการใช้ทักษะทางสังคมได้เต็มตามศักยภาพของบุคคล

กิจกรรมที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระบุสิ่งที่ได้จากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและ ระบุสิ่งที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. การติดตามผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวมสูงกว่าหลังการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 และการติดตามผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันเพียง 0.01 ในระยะเวลาติดตามผล เพียง 2 สัปดาห์นั้นแสดงให้เห็นว่าความคงทนของชุดกิจกรรมยังคงพอมืออยู่ แต่ยังไม่มากพอที่จะเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน (จุลณัฐ สุระโยธิน, 2554, น.45) ได้กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมของคนเราทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สังคม หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ นอกจากนี้พฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการสั่งสม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

พฤติกรรมนั้นๆ มาเป็นเวลายาวนาน ยิ่งใช้ระยะเวลานานเท่าโอกาสที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงยิ่งกระทำได้ยากขึ้น ซึ่งการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้นได้ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ ด้านเข้ามาช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ภายใต้วงระยะเวลาที่ต่อเนื่องและยาวนานพอที่จะสร้างเป็นแบบแผนพฤติกรรมใหม่ที่มีความคงทนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การให้เงื่อนไขที่เหมาะสมเข้ามาเป็นแรงเสริม จะเป็นการช่วยกระตุ้นพฤติกรรมได้มากขึ้น เช่น การให้รางวัล การให้คำชมเชย การให้ความสบายใจหรือการให้ผลป้อนกลับ ดังนั้นต้องมีการใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางด้านทักษะทางสังคมต่อไปอย่างยั่งยืนโดยใช้หลัก 3 R's ดังนี้

1. Repetition คือ การสอนซ้ำและใช้เวลาสอนมากกว่าเด็กปกติ ใช้วิธีสอนหลายๆ วิธีในเนื้อหาเดิม
2. Relaxation คือ การสอนแบบไม่ตึงเครียด ไม่สอนเนื้อหาวิชาเดียววนเวียนเกิน 15 นาที เปลี่ยนกิจกรรมการสอนวิชาการเป็นกิจกรรมนันทนาการให้เด็กได้ผ่อนคลาย

3. Routine คือ การสอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้เด็กเกิดความเคยชิน และทำตามระบบได้อย่างไม่ติดขัด (ประภคินี พูลพัฒน์, 2544 น. 60 – 65)

นอกจากนี้ผศ. อารยะวิญญู (2542, น. 55 – 56) ได้กล่าวถึงเทคนิคในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์งาน เป็นการจำแนกเนื้อหาที่สอนเป็นขั้นตอนย่อยๆ หลายขั้นตอน และจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละขั้นตอนไว้อย่างครบถ้วน
2. การกระตุ้นให้เด็กทำตาม หมายถึง การกระตุ้นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในขณะทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ดีขึ้น การกระตุ้นอาจทำได้ด้วยการกระตุ้นทางกาย ทางวาจา

1) การกระตุ้นทางกาย เป็นการช่วยเหลือเด็กในการเคลื่อนไหว จับมือของเด็กทำงานและลดการช่วยเหลือลงจนเด็กทำได้เอง

2) การกระตุ้นทางวาจา เป็นการกระตุ้นเด็กโดยการใช้เสียงพูดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนใหญ่จะเน้นการฝึกปฏิบัติและให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้จริงด้วยตนเอง รวมถึงการจัดประสบการณ์ผ่านการเล่นในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละวัน โดยสอดแทรกกิจกรรมก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เช่น การร้องเพลง การเล่นเกม การละเล่นพื้นบ้านของไทย การประกอบอาหาร การใช้ดนตรีประกอบการร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อฝึกทักษะต่างๆ โดยเฉพาะทักษะทางสังคม ซึ่งการเล่นจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งหากไม่ได้ใช้ชุดกิจกรรมเหล่านี้ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอาจไม่สามารถเข้าถึงทักษะทางสังคมที่มีความเป็นนามธรรมสูง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าพัฒนาการของทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ผ่านการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว สามารถส่งเสริมศักยภาพให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่พัฒนาการทางทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น หากชุดกิจกรรมแนะแนวได้ถูกบรรจุเข้าไปในแผนการสอนหรือหลักสูตรของสถานศึกษาให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมที่ยั่งยืน ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมนี้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือประยุกต์ใช้กับเด็กพิการประเภทอื่นๆ ต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ สามารถนำไปใช้ได้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีปัญหาทักษะทางสังคมในศูนย์การศึกษาพิเศษและโรงเรียนเฉพาะทางอื่นๆ

2) การที่จะนำชุดกิจกรรมนี้ไปใช้ควรมีการศึกษา บริบท รายละเอียด ขั้นตอนต่างๆก่อนการนำไปใช้ รวมทั้งมี การใช้สื่อ วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น นิทาน เกม บทบาทสมมติ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง สถานการณ์จำลอง ต่างๆ และเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาคือ สั้นง่าย จำยาก เพราะฉะนั้นต้องใช้หลักและวิธีการสอนแบบวิเคราะห์งาน เทคนิคการสอนแบบ หลัก 3 R's เทคนิคการให้รางวัลและการเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทอื่นๆที่มีปัญหาทักษะทางสังคม เช่น บุคคลออทิสติก เนื่องจาก บุคคลออทิสติกก็เป็นเด็กพิเศษที่มีข้อจำกัดด้านทักษะทางสังคมเช่นเดียวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเฉกเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณี อินต๊ะสิน. (2550). การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว

ประกอบการเล่นเกมส์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

จิราภรณ์ แจ่มใส และ สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2559). ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นนิทาน

ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

จุลมนี สุระโยธิน. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ตด้วยการเขียนสะท้อนคิดผ่านสื่อสังคม

ออนไลน์ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ดาวประกาย แก้วพรัตน์. (2549). การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญา. (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

บุญเรือน ศรีดวงแก้ว. (2558). ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นของเด็กไทยที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของ

เด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

ประกฤติ พูลพัฒน์. (2547). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาอ่อน.*

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ผดุง อารยะวิบูลย์. (2541). *แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: พี เอ อาร์ต แอนด์พลับซิง.

พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. (2537). “แนวคิดใหม่เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา” ใน 20 ปีการศึกษาพิเศษ.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พันธุ์ทิพย์ นิลพันธ์ และ อังคณา ชันตรีจิตรานนท์. (2558) ศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของ นักเรียนออทิสติกด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

- กิจกรรมประกอบอาหาร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทนาราม จังหวัดจันทบุรี. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ ,30(2),134 – 143.
- ภาณุวัฒน์ ศรีแสง. (2558). การเปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านกับโปรแกรมการสอนปกติที่มีต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้.(วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- รุจิพัชญ์ อภิพัฒน์กิตติกุล. (2556). ผลของกิจกรรมดนตรีที่มีผลต่อทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- วัฒนา กอบพิงตน. (2536). รายงานการพัฒนารายงานการสอนกิจกรรมทักษะทางสังคมและการช่วยเหลือตนเองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่.เชียงใหม่: โรงเรียนกาวีละอนุกุล.
- วาริ ธีระจิตร. (2541). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร เกษประทุม. (2547). 100 *การละเล่นของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศศธร บำรุง. (2553). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของเด็กบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนกาญจนาภิเษกสมโภชฯ จังหวัดปทุมธานี.(วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- อัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล. (2552). ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร).
- อาพร ตรีสุน. (2550). ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). “ทักษะทางสังคม” ใครว่าไม่สำคัญ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_categorymail=21&id_content_topic_mail=36&id_content_mangement_mail=1794.
- จรัสลักษณ์ รัตนพันธ์. (2557). ทักษะทางสังคม. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://jareeluk.blogspot.com/2014/09/blog-post_27.html
- มนทกานต์ รอดคล้าย. *การพัฒนาเด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 (Child and Family the Development in 21th Century)*. [เว็บไซต์]. จาก <http://taamkru.com/th>.
- วนาลี ทองชาติ. (2556). ลูกที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Children with Mental Retardation). [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://taamkru.com/th>.
- Yookyong, K. (2003). *The Effect of Extensive Learning Centers on Preschool's Behaviors in a Korean-American Preschool Setting*. California: Biola University.